

Տ. ԴԵՐԵՆԻԿ ԱՐԵՂԱ ՍԱՅԱԿՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(12 նոյեմբերի, 2023)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Մի՛ երկնչիր, միայն հաւատա՛...»
(Ղուկ. Ը. 51):

Փառք Քեզ Աստված, փառք Քեզ, ամեն ինչի համար փառք Քեզ: Փառք այսօրվան, որ Աստծու կամոք արժանի եղա լեփ-լեցուն եկեղեցու մեջ պատարագելու եւ քարոզելու:

Սիրելի՛ հավատավոր հայորդիներ, այսօրվա ավետարանական պատմությունը մեզ պատմում է այսօրվա իրականության մասին: Եկեք մտովի մի պահ հետ գնանք 2000 տարի առաջ, երբ Քրիստոսի փառքը տարածվել էր, եւ ամենուր խոսում էին Հիսուսի զորության, հրաշքների մասին: Եւ այդ օրերին հիվանդանում է Հայրոս ժողովրդապետի դուստրը: Մահամերձ աղքատ հայրը, որ մեծ պաշտոնյա էր եւ լայն հնարավորությունների տեր, վախ է ապրում, ներսում ի հայտ են գալիս անհուսությունը, թերահավատությունը, մոռանում է իր փառքը, տկարանում եւ սկսում է օգնություն փնտրել:

Համատես Ավետարաններում կարդում ենք, որ նա անգամ ծնկաչոք աղաչում է Հիսուս Քրիստոսին, որ գա եւ փրկի իր դստերը: Սա ինչի մասին է խոսում, եթե ոչ վախի, որը մարդս ծննդյան օրվանից սկսյալ իր մեջ կրում է: Մենք ամեն ինչի նկատմամբ վախ ունենք. ապրելու, գործելու, խոսելու, արարելու: Վախը նաեւ հոգեբանական բարդույթ է: Փիլիսոփայության եւ աստվածաբանության մեջ այն բոլոր ժամանակներում ուսումնասիրության նյութ է եղել: Գիտափորձերի միջոցով ամեն ինչ անում են հասկանալու համար վախի պատճառներն ու փորձում գտնել այն հաղթահարելու ուղիները: Եւ այս կյանքի ամենամեծ վախը մահվան վախն է: Մահվան նկատմամբ վախն է, որ մեզ դարձնում է անհույս եւ թերահա-

վատ, սակայն տեսնում ենք, որ ողջ Աստվածաշունչը լի է մահվան նկատմամբ հաղթանակի ոգով: Վախը երբեք չի դադարում մարդկային թուլություն լինելուց, բայց Աստված երբեք չի դադարում ասել՝ «Մի վախեցիր»: Աստվածաշունչը մեզ սովորեցնում է, որ մենք չպետք է վախենանք, եւ այն, ինչ պահանջվում է մեզանից, դա հուսալն ու հավատալն է:

Հիշենք Եղիսեի պատմությունը. Ասորեստանը հարձակվել էր Իսրայելի վրա, եւ նրա ծառան, տեսնելով թշնամու բազմությունը, վախեցած աղաղակում է՝ ասելով, թե մենք պարտված ենք: Ի տարբերություն ծառայի, որ նայում էր միայն մարդկային տկար տեսողությամբ, Եղիսեն, լինելով մարգարե, աստվածային տեսությամբ ասում է. «Ինչից ես վախենում, երբ Տերը մեզ հետ է»:

Եւ Հայրոսի պատմության մեջ կարդում ենք, որ Տերը, տեսնելով տառապող հոր աչքերում վախը, ասում է. «Մի՛ վախեցիր, այլ հավատա»։ Ահա՛, այստեղ երեւում է երկրորդ կարեւոր շնորհը, որ Աստծուց տրված է՝ սերը: Աստվածային սիրով էր Տերն ասում՝ մի վախեցիր: Այստեղ խոսքը նվիրական, զոհաբերական սիրո մասին է: Այն սիրո, որով Տեր Հիսուս Քրիստոս եկավ աշխարհ: Այս աշխարհում չենք գտնի մի մարդու, որ անգամ արդարների համար իր կյանքը կզոհաբերի, առավել եւս՝ մեղավորների համար, իսկ Տերը եկավ աշխարհ՝ հենց մեղավորների համար իր կյանքը զոհելու: Հիվանդ աղջկա կերպարի մեջ տեսանելի է մեր ողջ մարդկությունը, որին Քրիստոսն իր նվիրական սիրով մոտեցավ:

Հաջորդ կարեւոր կետն այս պատմության մեջ այն է, երբ Հայրոսի ծառաները գալիս եւ ասում են, որ զուր տեղը նեղություն մի տուր Վարդապետին, քանի որ դուստրդ մեռավ: Մի պահ, երբ նայենք մեր կյանքին, տեսնենք մեր հարազատների մահը, կտառապենք, քանզի երբ ասեն, որ մեռավ, այդ ժամանակ մեր մեջ կմեռնեն հույսը, հավատը եւ սերը: Ահա այդ ժամանակ է, որ ծագում է Տիրոջ հավիտենական հույսը:

Պողոս առաքյալն ամբողջ իր քարոզչության մեջ խոսեց հույսի մասին, դարձավ հույսի առաքյալ՝ ասելով. «...նեղությունները համբերություն են բերում, համբերությունը՝ փորձառություն, փորձառությունը՝ հույս: Հույսը երբեք չի ամաչեցնում» (Հռոմ. Ե. 3–4), Աստծուն անվանում է հույսի Աստված: Եւ այն վայրկյանին, երբ արդեն հաղորդում են, որ այլեւս դուստրդ մահացած է, այդ պահին է, որ ծագում է նրա մեջ հույսը: Սակայն հույսի նկատմամբ մեր զգացողությունները տարբեր են: Մենք կարծես երբեմն ընթերցում ենք Աստվածաշունչը որպես անցյա-

լի մի պատմություն, երբեմն գեղագիտական հաճույք ենք ստանում, երբեմն էլ՝ հոգեւոր բավարարություն, բայց նմանօրինակ պատմություններ մեր այս օրերում եւս տեղի են ունենում: Կհիշեք, հուսամ, երբ Նարեկ Պողոսյանը Հայաստանի սահմանային կռիվներից մեկի ժամանակ ծանր վիրավորվել էր, եւ հեռուստատեսությամբ հայտարարեցին, որ մեռած է: Պատկերացրեք այդ ծնողների հոգեվիճակը, երբ կանգնում եւ ասում են՝ քո զավակը մեռած է: Բայց ինչ տեղի ունեցավ ընդամենը ըրպենք հետո. հայտարարեցին, որ Նարեկի սիրտն սկսեց աշխատել: Այստեղ հույսի երկու պատկեր ենք տեսնում. առաջինը բժիշկների հույսն է, որոնք դարձյալ փորձեցին՝ եւս մեկ անգամ հույս տածելով, որ նա կապրի, եւ երկրորդը՝ ծնողների հույսը, որոնք, անգամ լսելով, որ իրենց զավակը մեռած է, դարձյալ հույս ունենին, որ իրենց զավակը կապրի, եւ ապրեց:

Սիրելիներ, հույսի ճանապարհն այս կյանքի կարեւորագույն ճանապարհն է, որովհետեւ Աստված ոչ թե մեր վերջին հույսն է, այլ Աստված մեր միակ հույսն է: Հույսի մասին խոսելով՝ մենք այսօր կտրտմենք՝ նայելով մեր Արցախ աշխարհին, բայց, հուրախություն մեզ, ասեմ, որ ազգիս Վեհափառ Հայրապետի տնօրինությամբ Արցախի մեր հայոց թեմը չլուծարվեց: Սա ինչի մասին է խոսում, եթե ոչ այն հույսի, որ Հայոց եկեղեցիները դարձյալ պիտի մեր շուրթերի աղոթքներով լցվեն, հայ հոգեւորականը այնտեղ պետք է աղոթք հնչեցնի, եւ մեր հույսը երբեք չպիտի կորցնենք, որովհետեւ Աստված ամոթով չի թողնելու մեզ:

Երբ հարցնում են հույն մեծ փիլիսոփա Արիստոտելին, թե ինչ բան հույսը, պատասխանում է, որ հույսը քունն է, քնելն է, եւ ավելացնում է. որովհետեւ մարդը, որ հույս չունի, թե առավոտյան արթնանալու է, երբեք չի կարող քնել:

Չքնած մարդը պետք է միշտ տառապի, հետեւաբար հույսը նաեւ խաղաղություն է:

Ուրեմն, սիրելիներ, Աստվածաշունչն առաջին իսկ էջից մինչեւ վերջին էջը հույսի ճանապարհ է:

Մարգարեները նույնպես խոսել են հույսի մասին: Երեմիան երանի է տալիս այն մարդուն, որը հույսը դրել է Աստծու վրա: Ուրեմն եկեք ապավինենք Աստծուն, եւ եթե անգամ մահվան պատկերի առջեւ լինենք, Հայրոսի հավատն ունենանք եւ հույսով լցվենք, որ մեր զավակն ապրելու է, մեր սիրելիներն ապրելու են, մեր նպատակները իրականություն են դառնալու, մեր հայրենիքը շենանալու, եւ մեր Եկեղեցին զորանալու է:

Նայեք Հայոց պատմությանը: Որքան էլ ծանր, անհույս օրեր ենք ունեցել, բայց անհուսության վայրկյանին դարձյալ ծագել է հուսո Արեգակը, մեր հույսի Աստվածը եւ ասել է, որ մի՛ վախեցիր, այլ հուսա, եւ քեզ ամոթով չեմ թողնի: Տեղին է հիշել մեր մեծանուն բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի «Լուսավորչի կանթեղ» գեղեցիկ բանաստեղծությունը.

Ով անմեղ է լի՛ք սիրով
Ու հավատով անսասան,
Ով նայում է վառ հույսերով
Դեպի Հայոց ապագան,
Նա կտեսնի էն մշտավառ
Ջահը կախված երկնից,
Ասես Աստծո աչքը պայծառ
Հսկում է ցած երկնից:

Թող մեր հույսի Աստված առատացնի մեր մեջ հույսը, հավատը, եւ այդ համոզումով քայլենք այս ճանապարհը եւ հավատանք, որ ամենավերջին վայրկյանին անգամ կծնվի մեր մեջ հույսը:

Տիրոջ սերը, խաղաղությունը, հույսն ու հավատը թող որ լինեն բոլորիս հետ այսօր եւ հավիտյանս, ամեն:

